

100 שנה

לבית הכנסת הגדול ברומא
הנפקה משותפת ישראל-איטליה
CENTENNIAL OF THE GREAT
SYNAGOGUE OF ROME
Joint Issue Israel-Italy

708 ■ 5/2004 ■ ניסן התשס"ד

100 שנה לבית הכנסת הגדול ברומא

ב-1870, לאחר השתלטות ממלכת איטליה על רומא וסיום שלטון האפיפיור, זכו יהודי רומא לשוויון זכויות. במסגרת שיקום שכונת העוני פורק רובע הגטו עד הייסוד ונהרס המבנה המשותף לחמשת בתי הכנסת. ב-1904 נחנך באותו מקום בית כנסת חדש בעל חזות מרשימה. בית הכנסת, שתוכנן על ידי האדריכלים קוסטה וארמני, נועד לשמש סמל "מונומנטלי" לחופש ולשוויון. בהיעדר מודלים עתיקים להסתמך עליהם, התבססו האדריכלים על הנטייה בת-ימיהם למוטיבים ניאוקלאסיים וניאו-אשוריים. מאז בנייתו, בית הכנסת הגדול (Tempio Maggiore) משמש מרכז החיים ותחומי העניין היהודיים עבור 15,000 יהודי רומא החיים בכל רחבי העיר. בתקופת החגים מתכנסים בו אלפי אנשים, ובימים רגילים מקיימים בו עצרות נגד אנטישמיות או להבדיל, הפגנות תמיכה בישראל.

ב-13 באפריל 1986 ביקר בבית הכנסת האפיפיור יוחנן פאולוס השני, ביקור שהיווה סמל לפיוס בין הנצרות ליהדות בדורנו.

מרכז התרבות היהודית של הקהילה היהודית ברומא

תיאור הבולים

בשני הבולים נראית חזית בית הכנסת. באחד מהבולים נראה גם עיטור מתוך בית הכנסת ובו המילה "ונרוממה", תהלים לד, ד.

הקהילה היהודית ברומא היא הקהילה היהודית העתיקה ביותר בעולם המערבי. ההתיישבות היהודית ברומא קודמת לחורבן בית המקדש השני בירושלים, ונמשכת ברציפות מאז.

בתקופת האימפריה הרומית חיו היהודים ברומא חיים של שגשוג ופריחה. הקהילה מנתה כ-40,000 איש, ולרשותה עמדו שלושה-עשר בתי-כנסת. בימי הביניים נותרה הקהילה נאמנה למסורותיה, אך גם השקיעה עצמה בתרבות מקומית ובמדעים. הקהילה גם שימשה גשר חשוב בין התרבות הלטינית של הכנסייה הקתולית לאיסלם.

לאחר גירוש היהודים מספרד ב-1492, ביקשו גולים רבים מקלט ברומא. הם הביאו לקהילה מנהגים ספרדיים, לצד המסורת הקיימת. ב-1555 ריכז האפיפיור פאולוס הרביעי את יהודי מדינת האפיפיור בגטאות. ברומא הוקם גטו באזור סגור של משכנות עוני בקצה העיר, והוטלו הגבלות על יציאתם וזואם של היהודים. תקופת רדיפות חשוכה זו נודעה בשם "תקופת הגטו" ונמשכה 315 שנה; במהלכה מנתה האוכלוסייה היהודית שבגטו הרומי בין 3,000 ל-7,000 נפש.

החוק שחייב הקמת בית כנסת אחד בלבד בגטו נעקף באמצעות הכללת חמישה בתי כנסת ("סקולה" במינוח של התקופה) בתוך מבנה אחד. חמשת בתי הכנסת שרתו חמש קהילות: שתי קהילות איטליאניות, שתי קהילות ספרדיות וקהילה סיציליאנית אחת. למרות הסבל והמצוקה, נמשכו החיים היהודיים, ובעוד שרוב היהודים היו מרוששים, הצליח מיעוט מתוכם לפלס את דרכו לעמדות מכובדות, לקיים יחסי מסחר עם חצר האפיפיור, ולעסוק בתרבות ובאמנויות.

CENTENNIAL OF THE GREAT SYNAGOGUE OF ROME

Joint Issue Israel-Italy

The Jewish community of Rome is the oldest Jewish community of the western world. The Jewish settlement in Rome precedes the destruction of the second Temple of Jerusalem and has continued successively since that time. During the period of the Roman Empire the Jews lived a flourishing life. The Jewish community, a population of around 40,000 people, filled 13 synagogues to capacity. During the Middle Ages, the community remained faithful to its traditions, while involving itself in local culture and sciences. The community also served as an important bridge between the Latin culture of the Catholic Church and Islam. Following the expulsion of the Jews from Spain in 1492, many exiles sought refuge in Rome. Their arrival infused the community with Sephardic customs side by side with the existing tradition. In 1555, Pope Paul IV forced the Jews of the Papal State into ghettos. A ghetto was built in Rome, in a slum area on the edge of the city, and new laws restricted the exit and entry of the Jews. This dark period of persecution came to be known as the "Age of the Ghetto" and lasted for 315 years.

During this period the Jewish population in the Roman ghetto ranged between 3,000 and 7,000 people. A decree mandating a single synagogue in the ghetto was circumvented by incorporating five separate synagogues (which, at the time, were known as "scholae") in the same building. There were two synagogues for the Italian community, two for the Sephardic community and one for the Sicilians. Overcoming adversity, Jewish life persisted, and while most were impoverished, a small number of Jews found their way into respected positions, managed to engage in trade with the Papal Court, and were involved in culture and arts.

The Jews of Rome were emancipated in 1870, when Papal rule was overthrown and Rome was incorporated into a united Italy. As part of the renewal process of the poorer neighborhoods, the Jewish ghetto was

dismantled and the five scholae building was destroyed.

In 1904, a new impressive synagogue was consecrated on the site of the old scholae building. Designed by architects, Costa and Armanni, it was meant as a "monumental" symbol of freedom and equality, a vision of "severe and simple forms" which harmonize with the rest of the city. Without ancient models to work from, the architects relied on the contemporary taste of their time for Neo-Classic and Neo-Assyrian motifs. Today the 15,000 Jews of Rome are living all over the city, yet the *Tempio Maggiore* remains the core of Jewish life and interests where thousands of people gather for the High Holidays or to demonstrate against anti-Semitism or to support Israel. Pope John Paul II visited the Synagogue on 13 April 1986 symbolizing reconciliation between Christianity and Judaism in our generation.

Jewish Cultural Center of the Jewish Community of Rome

Description of the stamps

Both stamps depict the facade of the Synagogue. A festoon which decorates the interior of the synagogue, including the word "EXALT" in Hebrew, Psalms 34, 4 is shown on one of the stamps.

Issue: May 2004

Designers: A.M. Maresca, A. Merenda

Stamp Size: 30.8 mm x 40 mm

Plate no.: 575, 576 (one phosphor bar)

Sheet of 15 stamps

Tabs: 5

Printers: E. Lewin-Epstein Ltd.

Method of printing: offset

השירות הבולאי - טל: 03-5123933

שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 68021

The Israel Philatelic Service - Tel: 972-3-5123933

12 Sderot Yerushalayim, 68021, Tel-Aviv-Yafo